

sjednici bile postavljene, dovoljno poduprite, proračunskom odboru na izjavljajući izručeno rezoluciju zastupnika Dötza i Robiča, koje idu za tim, da se olakšati dobava soli, i to tim, da se kod iste postupa jednostavnije i da bude prevoznija čim jeftinija.

Iz carevinskoga vieća.

Prošloga tjedna imalo je carev. vieće četiri sjednice i opet jako dugo. Razpravljalo se je većinom o proračunu, i to ministarstva financija; a uz to razpravljali su se neki drugi predmeti i postavile razne interpelacije. Od Hrvata govorio je kod glavnog razprave ročenoga ministarstva zast. B i a n k i n i. On se pita, zašto hrvatsko pučanstvo Dalmacije plaća poreza i veli, da na to pitanje samo pučanstvo odgovara. Ono plaća poreza za to, da ne obijez potrebitih željeznica, da nije još jedina Dalmacija vezana za ostali dio svijeta; da ne dobiva cesta u zemlji; da joj se rieke niti močvare ne uređuju; da joj se ne daju trgovačkih ni obrtničkih škola; da vlada uzme i nadaju održati u uređih talijanski jezik i slati tuđe činovnike, koji ne poznaju niti naroda niti njegova jezika; da uzme i nadalje vrijetiti najsvetija čuvstva hrvatskoga pučanstva; da se ne dopušta izjaviti hrvatsku zastavu su krunom zakonitoga kralja, zastavu, koja je vidljiv dokaz vjernosti hrvatskoga naroda k kući Habsburga kao i njegovih državnopravnih težnja; ona plaća poreza za to, da vlada uzme za svoj tuđoj državi, Italiji, najvažniji proizvod zemlje — vino. Po sve ili slično valja i za Hrvate Istre. Vlada se upozoruje na sve, u govorih i upitih; na što god i odgovara — al ne pita kako —, na najviše toga štiti, osobito pako štiti kao riba na primjehle glade vinske klauzule. Tim pokazuje i sama, da si je svjestna, kakva krivica je nanesena i Dalmaciji i Istri i drugim vinorodnim zemljama sa nesretnom vinskim klauzulom, i da bi s toga morala odnositi ogromne štete i znače naknaditi. Zastupnik Spinčić uzvrađuje, da su e. kr. vladi poznate nevolje pučanstva u Istri kao i neka značajna financijska pitanja, i upozoriv ju na postupak oblasti, postavio je resoluciju, tičući se većinom jezika i napiska kod financijskih oblastih u Primorju, resoluciju, koju donasmo u cjelosti na drugom mjestu. Iste zastupnik Spinčić postavio je na zgodnom mjestu resoluciju, koju također posebno donasmo glade odavanja soli, dočim su dvojica drugih zastupnika postavili resolucije, koje idu za tim, da se odstrane komplikacije kod odavanja soli, i da se dađe za dobivanje isto čim veće poakcije. Kao neku osobitost spominjemo, da je zastupnik dr. R o s e r, Nemač iz Češke, govorio prošle subote po *Irdesel put* proti maloj lutriji. On naravno sabire po cijelu godinu nesreće i nepravde, što se kod lutrije zbivaju kod nas i drugud, pak iznese to kao dokaz, da bi se lutrija, kao veliko zlo, morala ukinuti. Njegove razloge se priznaje, ali ministarstvom financija veli, da država od lutrije dobiva milijune na godinu, pak da je ne može ukinuti.

U sjednici od 1. maja razpravio se je zakon, kojim država preuzimlje u svoju upravu *jaena skladišta u Trstu* i hangar, što ih je sagradila tršćanska občina i tamošnja trgovačka komora u tršćanskoj luci, i hangar što ga je sagradilo plovitbeno društvo „Lloyd“ na mulu III. u Trstu. Od maha se je to sve sagradilo. Zastupnici dr. Kaizl i dr. Pačak pokazali su, kakvom lakohom se je tu postupilo, kako se je lakomisljeno trošilo, preveć gradilo, uvijek u predpostavki, da je Trst luka prvoga reda, što on ne može biti. Gradilo se je skladišta, a nije se imalo što u ista „skladiti“. Občina i trgovačko-obrtnička komora, kao i Lloyd, uvidjela je, poslije par godina, kako je nagrajsna, uvidjela je, da ju to vodi u propast, pak molit, da država i skladišta i hangare uzme u svoju upravu, da država troši na to milijune na godinu. I premda su mnogi, valjda većina, uvidjali, da to nije opravdano niti pravo, carevinsko vieće, u svojoj većini, prihvatilo je odnositi zakon, i to za to, kako su neki rekli, da se tršćane predobije za državu... U subotnoj sjednici razpravio se je i primio zakon, po kojem se grad Beč oslobađa od biljezja i pristojba na obilježjima i kupovnih posude od 35 milijuna kruna, što ju isti čini za razširenje vodovoda. U sjednici od 2. maja postavio je zastupnik P e r i ć upit na ministra trgovine, da li je voljan poduzeti sloboda, da plovitbeno društvo Lloyd dozvoli e. kr. činovnikom i službenicima voziti se za polovicu cijene uz ječ. stana. Ono pokazano legitimacije. Zastupnici F e r j a n č i ć, K l u n i drugi postavili su u sjednici od 1. maja upit na ministra unutarnjih posla, da li je voljan poduzeti slobodne mjere, da se prestane sa strane političkih oblasti postupati proti slovenskom pučanstvu, inemto onom u Koruškoj načinom, kojim se isto uznemiruje i koji nije u zakonu utemeljen, pače koji je protuzakonit. I tadi se tu o tom, da e. kr. političke oblasti u Koruškoj neće

da primaju od slovenskih občina slovenskih dopisa, nego hoće, da pišu njemački, i ako neće, kaznjuju jih sa globama. Ista dvojica zastupnika sa drugovi upravili su dan 4. maja upit na ministra bogoštovja i nastave, da li je voljan učiniti kraj nonaravnim i nezakonitim školskim odnosajima u Koruškoj, obzirom na tamošnju Slovence. Već lani govorili su zast. Robić i Spiačić, a obširno ljetos govorio je o školah u Koruškoj za Slovence dr. Gregorec. Ono su sibilja nenaravno i nezakonito uređeno. Sve moľbe tamošnjih Slovence i pismeno i ustmeno, ne koriste ništa. Postupa se s njimi, no turski, kako je ovih dana jedan list pisao, nego još gore. Cijelu periodu ovoga zasjedanja obraćaju se koruški Slovenci na zastupnika u Beču, da im priskoće u pomoć. Početkom cijelo se je jelo niti govoriti, niti interpelovati. Njime se je doći odustanulo Slovence iz Koruške k bivšemu ministru Gautschu. On je bio obučao, da će stvari urediti, i „Slovenski Narod“ bio je svojedobno donosao uvodni članak za Božić ili novu godinu, kako mogu slovenski zastupnici veseli biti. Što su izjavljivali koruškim Slovincem, što ih ide. Izlazi se je to kao veliku „predobit“ njihove politike. Sad su već prošle od toga dvie godine, i koruški Slovenci imadu samo dvie slovenske škole! Sad se je hvala Bogu uvidjelo, da treba govoriti i interpelovati i neprestati, dok se ne postigne, za čim se ide, i što je opravdano i zakonu osnovano. Milo nam je tu spomenuti, što su na interpelaciji podjasilni slovenski zastupnici obijuh klubova, kao i zastupnici Hrvati i Česi, koji Mladočesi toli moravski Česi; samo u takovom jedinstvu, odlučnim i nopristranim postupkom može se štogod postići od austrijskih vlada. Kad bi takav bio postupak Hrvata, Slovence i Čeha u svih starih, tad bi oni već danas drugdje stajali. Nego što nije, Bog daj da bude čim prije! Svako oni, koji su sig već posve okaljali obraz, imali bi biti odstranjeni, jer u njih nije vjere: mogu iz nevolje hipno pristati i uz dobru stvar, al će u prvog dobroj prilici opet služiti radije svnkomu drugomu, nego li svojemu narodu.

U utork započela je razprava o valuti i trajati će, kako se predviđa, cijeli tjedan, dakle do duhovskih blagdana.

Pogled po svijetu.

U Trstu, dan 9. maja 1894.

Austro-Ugarska. O krizi, koja je bila nastala u Hohenwartovom klubu radi vladina predloga o uređenju valute, pišu još uvijek konservativni listovi. Njemački konservativci se srdo, što moraju popustiti u svakom pitanju liberalcem, dočim se njihovi vjerski zahtjevi zapostavljaju. Glasilo slovenskih konservativaca, ljubljanski „Slovenec“ izriče Hohenwartovom klubu nepouzdanje, jer da ovaj zapostavlja narodnost i vjerska pitanja zahtjevom liberalaca. Klub Hohenwartov zaključio je nakon prvog glasanja, t. j. da se zabaci vladin predlog o uređenju valute i pošto se je bio radi toga predjednik na časti zahvalio, da je članovom klubu prosto glasovati kako je komu drago.

Jučer je započela u carevinskom vieću razprava o osnovi za uređenje valute. Od strane Mladočeha govorili su prvi proti osnovi zastupnici Kramarž i Fort, dočim je Poljak Abrahamović zagovarao osnovu, izjaviv, da će u podrobnoj razpravi staviti predlog, neka se opredeli rok od trih godina za dokonatje starih bankovaca. Ministar financija siguran je, da će dobiti za osnovu većinu, pošto su se za istu izjavili Nicnici liberalci, Poljaci, Coroninievci i nešto konservativna.

U gornjoj ili gospodskoj kući u Pešti započela je prekućer razprava o civilnom braku. U ime katolika Madjarske izjavio se odlučno proti vladinoj osnovi poglavica katoličke crkve ili primas madjarski. Isto tako odlučno govorio je u ime pravoslavnih stanovnika Madjarske srbski patrijarh Branković. Od strane konservativnog plemstva i svećništva nailazi za osnovu na silne zapricke. Već se govori o tom, da će osnovu biti zabacena, te da će tada morati vlada odstupati.

U Kološvaru vodi se pred porotom razprava proti 27 rumunjskih pr-

vaka, koji su lanjske godine u deputaciji pošli u Beč, da podnesu kralju poznatu spomenicu proti nasilnom postupanju Madjara. U poroti su sami Madjari, te će ovi — budu li ikako mogli — odsuditi obtuženike.

Delegacije sastati će se tek 11. junija u Pešti.

Hrvatske opozicijske stranke nisu se još složile u imonu promda su obje isti program prihvatile. Nedno Bog, da bi se dogovori radi imena razbili!

Srbija. Kasacionalni sud za kraljevinu Srbiju proglasio je ukaz kralja A l e k s a n d r a, kojim uzpostavlja svojeg oca u sva prvašnja prava, nevaljanim. Razkralj Milan da će biti imenovan zapovjednikom čitave srbske vojske, a za odsutnosti kralja da će preuzeti vladu. Doista krasnih odnošaja u nesretnoj Srbiji!

Bugarska. Predsjednik ministarstva Stambulov zahvalio se sultanu, što je pristao na imenovanje biskupa i otvorenje pučkih škola u Macedoniji. Odgovarajući sultan na tu zahvalu, kaže, da ostaje i nadalje sklon bugarskomu narodu, te da će nastojati, da taj u svakom obziru uznapreduje.

Italija. Dne 7. t. mj. posjetio je ministar predsjednik izložbu u Milanu, pa kad se je vraćao na kolodvor, pozdravilo ga je do 500 radikalaca i socijalista žviždanjem i silnom vikom. Da ne bijaše u blizini redarstvo, bili bi demonstranti i djelotvorno na ministra navali.

Franina i Jurina

Fr. Živila Harvatska — I njezina prava — Svim Hrvatom slava — Framason rog!

Jur. Keke, čej si mato, čej to kantos? Fr. A nukol, ki će mi čoi!

Jur. Vroće, a čej ne znos, da te čuje on na arid seli, da će dvile (odmah) piasit u Lošin, neka jandormi pridu po te na Susak.

Fr. Aj nebora, pasalo je ono vrimo, kada su nas čorave vezivali, sada smo i mi oči otvorili, a pok neznos, da nemu ni zaverovano sve čej pišo, al su na guvernu vidili da šara.

Fr. A pok naš imas kantat: Živila Harvatska — čej no moreš čogod drugo.

Jur. Kad drugi mogu kantat: „Aviva Talija!“ „Aviva Garibaldi!“ a da jim franko pasu, još bolo mogu jo: „Živila Harvatska“. — Harvatska je pod našega krola (kralja), a moni su ljudi studioni rekli, da su Hrvati više od jednoga puta sposili naš stot i da ni bilo Harvatov, da bismo mi danas bili Turci.

Jur. A čej svakomu veruješ, čej ti ki diškuri? Fr. Kad mi skuntirvas, koliko da mi ročeš. Znos čej, Padrina ni nikada gledat našu koriat, nego svoju; da je on maril, koliko bi non bilo mane dočenera za plotit? Mi smo Harvati bili i bitit čemo za naš zajik, a do godišća svi čemo pod balotat za našega deputoda, a „ki će bit Talijan, ne-a gro v Taliju, a mi čemo pod Austriju i pod našoga dobrega krola.

Jur. Ben, čemo vijt (viditi), ki će vas bit do piš na balotacijani.

Fr. A čej ponasas, da čej nas i do godišća Lošinani kupovat s pjuton manestro-

na juai od tovara kropanoga. No, mi smo slični Harvati i tako čemo prvi i bit, a sada gren a prijatoli zakantat: Živila Harvatska, a vi hote v jama na guvni...

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Od polovice veljače ovamo pripjeli su na ruku tajnika d. r. a. Laginje sjedeći prinosi i darovi: Sakupljeno u čitainici u Pulj od gospode zastupnika Frana Polzegovica, d. r. a. Ivana Banjavčića, posjednika pl. Radića u Zagorju i trgovca Babčića iz Sarajeva f. 24. — Među članovi isto čitainice sakupljeno f. 11. — Ivanka Fučić iz Malog Lošinja darovala f. 1. — G. Babić Miho trgovao u Sarajevu položio f. 25 u ime utemeljiteljne svote od 100 for. — Sakupljeno među Gosima prolazećim kroz Pulu, u čitainici f. 8.85. — Sakupljeno kod glavnog skupštine iustarske postojilnice po g. Ivanu Lovriću f. 8. — Jakov Smak u Pulj darovao je f. 10. — D. r. M. Trinajstić u Buzetu položio četvrti obrok utemeljiteljne svote f. 20. — Isti d. r. kao ostatak računa u Sv. Martinu kod Buzeta f. 1.15. — M. Mandić uradnik „N. Sl.“ članarinu za 1893—94 f. 2. — Neznanič u Rovinju f. 3. — Sakupljeno u čitainici u Pulj dana 31 marča 1894. na skupnoj večeri za odnošicu g. Jukića f. 18.90. — Franjo Perić, dr. K. Janožić, Ivan Zuccoon i Laco Križ svi u Pulj članarinu za god. 1893 f. 4. — Od Uredništva „Posavske Hrvatske“ sakupljeno među seljaci u Glavovici po Mati Reniču f. 2.80. — Lovro Margan u Pulj darovao f. 1. — Jurina Josip u Promenturi članarinu za 1894 f. 1. — Uredništvo „Posavske Hrvatske“ u Brodu, sakupljeno na piru Gašo Pogovila u Brodu f. 5. — Tršćan Nikola trgovao u Ljubljani (izručio Drag. Fakin) f. 5. — Sakupljeno u čitainici u Pulj f. 2.50. — Sakupljeno u kući Josipa Jurina u Promenturi f. 2.50. — Izručio g. Teodor Perutka sabranih u Kavanru f. 5.25. — Sabran dne 23 aprila 1894 na piru Miha Kostešića p. Grgo Miho Buić, a darovaili su: Miho Buić, Ivan Kostešić pok. Tono, po 1 krunu, Mato Šiša pok. Mato 1 kr. 20 filira, Miho Kostešić p. Grgo 50 filr., Františka Vychodilova, Ire Štik od Mato po 40 filr., Marko Rođan, Tone Špigie od Jakova, Martin Vojnić pok. Ire, Josip Brunjak, Miho Špigie pokoj Martina, Funa Špigie žena od Martina, Josip Kostešić pok. Jure, Mato Buić pok. Mato po 20 filr., Božo Perutka 2 kruna; sakupljeno u drugoj prilici a darovali: Miho Buić 40 noć, pop Teodor Perutka 40 noć, i Františka Vychodilova 25 noć. — G. Vladimir Frank (valjda od koncerta u gradjansevoj strijelani u Zagrebu) f. 480. — Napred naši! —

Odlikovanje Njeg. Veličanstva carat i kralj Fran Josip I. podijelio je svjetajniku zemaljskoga suda u Trstu G. A u g u s t u H u b e r u viteški križ reda Frana Josipa I. Čestitamo!

Promaknutje na doktora prava. Naš mladi prijatelj i rođoljub g. I. Z u c e o n, kandidat odvjetništva u pisarni dr. M. Laginje u Pulj, položio je jučer dne 8. t. mj. na bečkom sveučilištu i treći strogi izpit (rigoroz), te će biti u subotu promaknut na čast doktora prava. Naše iskreno čestitko!

Novi odbor „Del. podp. društva.“ Na zadnjoj glavnoj skupštini našega radničkoga društva bijahu izabrani u novi odbor sljedeći članovi: Predsjednik: Matko Maudić; Odbornici: Bogdanović Ant., Bišok Ivan, Barbčić Fr., Milica Jul., Givić St., Hvančija Iv., Porhavo Jak., Primožić Fran, Šljako Ant., Špillar Iv., Lotrič Gr., Vertovec Ant., Mavrin Miha, Ipavec Iv., Baveon Iv., Samiec Mat., Kamašić Miha, Rop A., Poljak Miha, Perušek Vinko, Mrhar Anton, Hlad Jos. — Namjestnici: Kolb Jos., Lavrenčić Vince., Lovc Iv., Kohal A., Krašna Ant., Bahuder Fr. — Pregledovaoci računa: Šuber Teobald, Škampalet Jakov, Fabjan Jos. — Sudci: Žitko Fr., Male Iv. U prvog sjednici iza toga konstituirao se je odbor ovako: I. Podpredsjednik: Jakob Porhavo; II. podpredsjednik Miha Poljak; tajnici: Miha Kamašić i Vinko Perušek; knjigovodja: Anto Bogdanović; blagajnik: Stjepan Givić; knjižničar Fran Barbčić, gospodari: Andrej Vertovec, Anton Rep, Ivan Ipavec, i Anton Slajko; pomirni sudci: Miha Hrvatin i Andrej Bončina; dvojicu izabrala je glavna skupština a sva četvorica izabrala potoga g. Frana Poljaka. Zastavnostici: Fran Andrejčić, A. Klun i Anton Zlobac. Zabavni odbor: Fr. Polić i Ivan Bišek. Izbori za upravno vieće poznane obćine Pazin obaviti će se budućega mjeseca.

